

A D A T T Á R.

Az eperjesi egyház könyvtára 1606-ban.

Az 1916-ik év nyarán Eperjes szabad királyi város levéltárának rendezése közben ráakadtam az eperjesi egyház könyvtárának 1606. július 18-án készült leltárára. A leltár átolvasása után első gondolatom az volt, hogy vajjon a négyszáz esztendő előtti könyvtárból mi van meg ma. A könyvtár maradványait a kath. plébánia nagyértékű könyvtárában kerestem¹ és — sajnos — csak egyetlen egy munkát találtam meg, amely a könyvjegyzékben az «in folio» rész 34. száma alatt van megnevezve:

34. Summae Anthonini in 3 voluminibus. A plébániai könyvtárban No. 199. jelzet alatt meg van: «Pars summe 3-ia incltyi Antonini Florentini archiepiscopi sacre pagine interpretis eximii accuratissime per Anthonium Koberger Nurenbergensem incolam his ereis figuris impressa, anno salutis MCCCCLXXXVI, mensis vero decembris kal. XVIII finit feliciter». Kolofonnal ellátott ösnyomtatvány, amely nyilvánvalóan a régi egyházi könyvtárból származik és nem más, mint az 1606-iki jegyzék folio rovatában a 34. szám alatt említett munka. A könyv fatáblába van kötve, amely bőrrel van bevonva, rézsarkokkal és rézverettel ellátva, rézkapcsai elvesztek. A könyv eleje csonka. Két initiálé-ja barbáruul ki van vágva. Ami az 1606. évi könyvjegyzéket illeti, az a következő:

Index librorum ad ecclesiam Epperiensem pertinentium,
conscriptus anno 1606 die 18 Julii.

In folio.

1. Opera Augustini 10 tomorum in 8 voluminibus.	3. Opera Ambrosii 4 tomorum in duobus voluminibus.
2. Opera Hieronymi 9 tomorum in quinque voluminibus, ubi deest 3 et 4 tomus.	4. M. Durandus in 4 libros sententiarum.

¹ Kedves kötelességem e helyen méltóságos ZABOROVSKY Béla praelatus-plébános úrnak a könyvtár szives megnyitásáért hálás köszönetet mondani.

5. Operum Philippi Melanthonis 4 volumina.
6. Josephus Flavius Historicus.
7. Wilhelmus de Occam.
8. Compendium philosophiae naturalis Thomae Aquinatis.
9. Concilium Nicenum cum opusculis Thomae Aquinatis.
10. Boëtius de consolatione philosophiae.
11. Johannis Huss duo volumina.
12. Thomi Martini Lutheri in 4 voluminibus.
13. Historiae ecclesiasticae centenaria duodecim per Magdeburgenses collectae in 7 voluminibus.
14. Operum Lutheri octo thomi Germanice, cum indice.
15. Biblia Hebraica cum defectu.
16. Erasmus Roterodamus in Novum Testamentum.
17. Petrus Galatinus de arcanis catholicae veritatis.
18. Adagia Erasmi.
19. Concordantiae.
20. Josephus Hebraicus per Munsterum redditus.
21. Opera Lutheri ad annum 20 usque.
22. Secunda pars Pantheologiae.
23. Breviarium Strigoniense.
24. Sermones Augustini.
25. Dionysius et Theophilactus in epistolas Pauli.
26. Abbatis de Judi sermones in 4 voluminibus.
27. Gregorius Magnus in Jobum.
28. Biblia Latina.
29. Summa angelica.
30. Sermones Bernhardi.
31. Lombardica historia sive legenda.
32. Epitome Augustini operum.
33. Opera Ciceronis aliquot.
34. Summae Anthonini in 3 voluminibus.
35. Summa Azonis.¹
36. Liber manualis in Biblia.
37. Lexicon Graecolatium.
38. Jus Canonicum.
39. Decreta Patrum in 3 voluminibus.
40. Quaestiones Thomae Aquinatis in voluminibus.
41. Nicolaus Lyra in V.(etus) T.(estamentum) in 4 voluminibus.
42. Cornucopiae Nicolai Peroti.
43. Thesaurus de tempore.
44. Chrisostomi duo volumina.
45. Homiliae Chrisostomi in Genen.
46. Bernhardus de festivitibus Mariae.
47. Eicldes Graece.
48. Dionysius in 4 Euangelistas.
49. Ropertus super libros sapientiae.
50. Gabriel Biel in canones missae.
51. Basilius magnus.
52. Catalogus Sanctorum.
53. Virgilius.
54. Paulus Cortesius et Sauaranolla de veritate fidei.
55. Institutiones Caluini.
56. Isidorus de summo bono.
57. Dictionarium trilingue.
58. Archimedis opera geometrica.
59. Jacobi Cigleri in Plinium annotationes.
60. Tabulae Georgii Burbachii geographicae.
61. Nicolaus Copernicus de revolutione orbium coelestium.
62. Johannes Reichlinus de arte cabalistica.
63. Johannes de Monte regio et Burbachius in Ptholomeum.
64. Tabulae Alphonsi regis Hispaniae.
65. S. Munsteri interpretatio in euangelium Matthei.
66. Paulus Fagius in 5 libros Mosis.
67. Summarium Anthonini in 4 et prima pars.
68. Decretum Sixti.

¹ Meg van Eperjes szabad kir. város könyvtáraban.

69. Liber 6 decretalium Bonifacii.	72. Prima pars bibliorum Germanico-
rum Lutheri.
70. Sermones Thesauri novi.	73. Judicia Astrorum Albenbrasii.
71. Origenis tomus 1.	

In quarto.

1. Lyra in Psalterium.	23. Titemius de scriptoribus eccle-
siasticis.
2. Thesaurus Hebracus Pagnini.	24. Prutenicae tabulae.
3. Ephemerides Stefferii.	25. Erasmi stultitiae encomion.
4. Ambrosius Spira in sapientiae
floribus.	26. Chrisostomi quaedam opuscula.
5. Guilihelmus super libros senten-
tiarum.	27. Nicolai Peroti grammatica.
6. Opera Ciceronis.	28. Auslegung der Episteln Luthers.
7. Manuale Romanae Ecclesiae.	29. Erasmus de conscribendis episto-
lis.
8. Boetius de consolatione philoso-
phica.	30. Albumasari Astronomia.
9. Conradis Licostenis elenchus scri-
ptorum omnium.	31. Thesbites Eliae per Paulum
Fagium.
10. Tabulae Johannis Planchini.	32. Peroti grammatica.
11. Institutiones imperiales.	33. Compendium schaeerae mundi.
12. Speculum fatuorum.	34. Tabulae Johannis de regio monte.
13. Boetii arithmetica.	35. Virgilius.
14. Polygraphia Tritemii.	36. Cocleus contra Lutherum.
15. Capitonis Institutiones hebraicae
linguae.	37. Sphaera.
16. Quadragesimale Michaelis de Me-
diolano.	38. Munsteri versio in Esaiam Hebraica.
17. Epitome Plutarchi.	39. Dictionarium chaldaicum.
18. Theodori Gazae introductio graeca.	40. Pauli Fagii in 4 cap. Gen. annos.
19. Bartholomei Riccii apparatus latinae.	41. Supputatio annorum mundi Lutheri.
20. Sermones Pomerii fratris.	42. Galenus de tuenda sanitate.
21. Summa angelica.	43. Joannes Tritemius de intelligen-
tiis.
22. Rosarinni Bernhardini in duabus
partibus.	44. Copernici tabulae schaeicae.
	45. Robertus Holkot super 4 libri
feritatem (?)
	46. Petri Hispani logica.

In octauo.

1. Lutherus in ecclesiastica.	9. Quintiliam Institutiones oratorum.
2. Lutherus de libero arbitrio.	10. Athanasius contra ido latrarium
gentium.
3. Diatribae Erasmi de libero arbitrio.	11. Petri Lombardi libri 4 sententiarum.
4. Ambrosius in epistolas Paulinas.	12. Bibliorum graecolatinarum duae
partes.
5. Augustana confessio cum apologia.	13. Dictionarium Hebraicum Munsteri.
6. Georgius Maior in 1 ad Corinthos.	14. Rupertus de victoria verbi.
7. Agricola de formando studio.	15. Grammatica hebraea Eliae Levitae.
8. Lambertus in Osiam Joelem et
Amos.	

16. Petri Lamberti in 4 minores Prophetas.	36. Weltkirchii physica.
17. Philippi Melanthoni in Mattheum.	37. Pfeffingerius contra traditionem.
18. Physica Philippi Melanthoni.	38. Aristoteles de republica.
19. Dialectica Philippi Melanthoni.	39. Aristoteles de mundo et Lucanus.
20. Schaera Johannis de Sacrobusto.	40. Expositio decalogi per Corvinum.
21. Johannis Pici philosophia et Jacobi Fabri arithmetica.	41. Joannis Vlrici de rebus antiquis et Flaccius de vocabula fidei.
22. Ptholomei geographia.	42. Johannes And de regulis juris.
23. Vrbanus Regius in Psalmum 8.	43. Ethica Philippi Melanthoni.
24. ¹ Aristotelis ethica graece et latine.	44. Fabricii elegantiae.
25. Propositiones Lutheri Tezelio oppositae.	45. Georgii Maioris rhetorica.
26. Eberi Calendarium.	46. Lutherus in Jonam Habacuc et Oseam.
27. Hadrianus de modo latine loquendi.	47. Hermanni elucidarius poeticus.
28. Oecolampadii graeca grammatica.	48. Philippus Melancthon in libros politicos Aristotelis et Erasmi L. Comm.
29. Erasmi dialogus de pronunciatione.	49. Eobanus in libros Georgicorum.
30. Aristotelis rhetorica.	50. Psalterium latinum in 16.
31. Examen Philippi Melanthoni.	51. Psalterium hebraeum in 16.
32. Grammatica Diomedis.	52. Joannes Danantria de articulis fidei.
33. Dialectica Perionii.	53. Haymo in epistolas Pauli.
34. Hebraea grammatica Stankari.	54. Petrus de Alaico in litteras sententiarum.
35. Philippus in epistolam ad Rom. Col.	

Kivül más, de XVII. századi irással: Catalogus librorum *civilitatis* Epperies. Ez nyilván tévedés, mert aki az index belső címét alaposan megnézi, ilyent kívül tájékoztatásul nem írhat a jegyzékre.

A jegyzék három összefűzött papírlapra, hosszukás alakban van írva, s dátuma (1608. július 18.) alatt megtalálható Eperjes város levéltárában.

Az eperjesi egyház könyvtárában tehát 1606-ban összesen 175 munka volt,² természetesen ennél sokkal több kötetben, ebből 73 munka ivrét, 46 munka negyedrést és 54 (a jegyzékben hibásan: 64) munka nyolcadrést, illetve az 54 nyolcadrést közül kettő voltaképpen tizenhatodrést volt.

A munkák korát, nyomtatási évét a jegyzék — sajnos — nem részletezi.

¹ Az eredetiben a számozás hibásan 24 helyett 34-re ugrik.

² Több tehát mint majdnem ugyanekkor (1604-ben) a kassai Szent Erzsébet székesegyház könyvtárában, ahol csak 160 kézirat és könyv volt. Ld. ILLÉSY: A kassai Szent Erzsébet székesegyház könyvtárának jegyzéke 1604-ből. — Magyar Könyvszemle 1890. évf. 23—28. lap.

A könyvek legnagyobb része theologiai tartalmú, másodsorban bölcsészeti, azután kisebb-nagyobb számú munkával képviselve van a történelem, csillagászat, jogtudomány, földrajz, mennyiség- és mértan, a klasszikusok, szótárak, nyelvtanok, orvostudomány.

A munkák túlnyomóan latin nyelvűek, azután görög, német, héber nyelvűek is vannak, magyar azonban egyetlen egy sincs köztük.

Közli: IVÁNYI BÉLA.

A kassai könyvkötőcéh történetéhez 1760.

Descriptio cehae compactorum hic Cassoviae, quid unusquisque, qui vult magister fieri, in parata pecunia debet deponere, ut sequitur, 1-mo debet convocare ceham et anticipatim deponere fl. 1, cruciferos 30.

2. Si acceptatur, debet uno anno laborare qua sodalis; hoc vocatur vulgo Meisterjahr. Si sunt 4 magistri, apud unumquemque quadrante anni et cum medio salario.

3. Finito anno debet magistri artificium facere, missale in folio, fructus hyemalis ungarice, *Officium Rakoczianum*, et alphabeticum et hoc totum duabus septimanis; si non parat, debet poenam dare, penes hoc collationem magistris, in septimana semel.

4. Si magistri artificium est paratum, debet dare in parata pecunia ad tractationem fl. 26.

5. Ad communem cistam in parata pecunia fl. 30.

6. Ad summum templum in parata pecunia fl. 10.

7. Si magistri artificium non est bene factum, est poena extra.

NB. Si talis non vult suum Meisterjahr laborare, debet cum ceha convenire et ad minimum in parata pecunia deponere fl. 40.

(Kassa város levéltárából.)

Közli: KEMÉNY LAJOS.